

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ГО “ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ НАУК
З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ”
МІЖНАРОДНА КАДРОВА АКАДЕМІЯ
UNIVERSIDAD CENTRAL DEL ECUADOR
UNIVERSIDAD TECNOLÓGICA ISRAEL (REPÚBLICA DE ECUADOR)
“ANANIA SHIRAKATSI” UNIVERSITY OF INTERNATIONAL RELATION (ARMENIA)

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 8

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 30-річчю МАУП*

*“Актуальні проблеми модернізації
недержавного сектору освіти в Україні
у контексті світових тенденцій і національної практики”*

м. Київ, МАУП, 11 квітня 2019 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2019

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 27.03.19)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 8: Матеріали Міжнар. наук. конф. “Актуальні проблеми модернізації недержавного сектору освіти в Україні у контексті світових тенденцій і національної практики”, 11 квітня 2019 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2019. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Литвиненко В. І., Кісілевич-Чорнойван О. М.	
<i>Історико-правові аспекти розвитку приватної вищої освіти у США</i>	<i>63</i>
Bakhov I. S.	
<i>Active and interactive teaching methods as instruments for efficient activity of non-governmental institutions of higher education.....</i>	<i>66</i>
Костенко Р. В.	
<i>Соціальна адаптація та соціалізація майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки у приватному ЗВО</i>	<i>69</i>
Бойченко Н. М.	
<i>Викладання етики як приклад значущості дисциплін гуманітарного профілю в освітніх програмах недержавних ЗВО</i>	<i>73</i>
Пархоменко-Куцевіл О. І.	
<i>Формування національної ідеї в системі освіти України.....</i>	<i>75</i>
Недюха М. П.	
<i>Концептуальні засади державної освітньої політики (на прикладі класичного приватного університету)</i>	<i>77</i>
Білий Л. Г.	
<i>Перспективи діяльності закладів вищої освіти приватної форми власності в контексті впровадження Закону України “Про вищу освіту”</i>	<i>79</i>
Коляденко Н. В.	
<i>Концептуальні основи підготовки медичних психологів у сучасних умовах реформування медичної та освітньої галузей.....</i>	<i>81</i>
Гула Р. В.	
<i>Мілітарний аспект в теоретичних проблемах розвитку освіти при використанні досвіду бойових дій</i>	<i>84</i>
Житник Н. В.	
<i>Особливості діяльності недержавного ЗВО в умовах ринку освітніх послуг: регіональний аспект.....</i>	<i>87</i>
Шаповалова А. М.	
<i>Модернізація недержавного сектору освіти в Україні: питання часу</i>	<i>90</i>
Мурашко М. І., Назарко С. О.	
<i>Особливості функціонування державних та приватних закладів вищої освіти.....</i>	<i>93</i>
Лісовський П. М.	
<i>Феномен недержавної освіти в сучасній Україні: стан, пріоритети, імперативи</i>	<i>96</i>
Мартишин Д. С.	
<i>Основні тенденції соціальної політики православних церков України в умовах процесів модернізації</i>	<i>98</i>
Дегтяр О. А.	
<i>Інноваційний характер освітнього процесу недержавних закладів вищої освіти</i>	<i>104</i>
Лелик Л. І., Гринькевич О. С., Гринькевич В. М.	
<i>Ефективність вищої освіти в умовах глобальної академічної революції.....</i>	<i>106</i>
Dikarev O. I.	
<i>In search of a conceptual approach to “strategic culture” in elite preparation.....</i>	<i>109</i>

Л. І. ЛЕЛИК

канд. екон. наук, доц., проф. МКА, Львівський інститут МАУП

О. С. ГРИНЬКЕВИЧ

д-р екон. наук, доц., ЛНУ імені Івана Франка, м. Львів

В. М. ГРИНЬКЕВИЧ

канд. техн. наук, доц., Львівський інститут МАУП

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

У декларації, яку прийняли лідери міжнародної університетської спільноти (Hamburg Transnational University Leaders Council) 2017 року, зазначається, що вища освіта переживає глобальну академічну революцію [1]. Інформаційні технології та сучасні засоби комунікації кардинально змінюють способи і швидкість доступу до знань, а відповідно — роль викладача і традиційного провайдера вищої освіти — університету. Внаслідок прискореної автоматизації за прогнозами міжнародних експертів з питань стратегічного управління МакКінзі (McKinsey) до 2030 року роботи можуть замінити на ринку праці 800 мільйонів робочих місць, тоді як експерти Міжнародного економічного форуму (World Economic Forum) заявляють про революцію компетентностей, яка змінює їхні пріоритети і відкриває безліч нових можливостей [2]. Серед глобальних мегатрендів розвитку вищої освіти — зростання уваги дослідників, політиків та менеджерів закладів вищої освіти (ЗВО) до її економічної ефективності.

Проблематика економічної ефективності у вищій освіті має глобальний характер і зумовлена комплексом чинників. Серед найістотніших — зменшення кількості споживачів серед молоді традиційного студентського віку, розширення можливостей для вибору освітніх продуктів серед неформальних провайдерів вищої освіти, розвиток інформальної освіти, збільшення вимог студентів та їхніх батьків щодо фінансової віддачі від інвестицій у вищу освіту.

Ознайомлення з результатами прикладних досліджень з питань економіки вищої освіти свідчить про те, що менеджмент ЗВО перебуває у пошуках нових бізнес-моделей розвитку, здатних забезпечити вищу економічну ефективність. В опитуванні, яке провели у 2017 році у коледжах США, 71 % бізнес-менеджерів вищої ланки (senior business officers) погодилися з твердженням про те, що вища освіта США перебуває у розпалі фінансової кризи, 52 % прогнозують фінансову нестабільність у найближчі десять років [3].

Аналізуючи бізнес-моделі розвитку університетів Австралії, міжнародна компанія Ernst & Young's, звертає увагу на необхідність оптимізації переліку освітніх продуктів за критеріями їхньої економічної ефективності, збільшення інвестицій у цифрові технології для розробки і поширення освітніх продуктів, зменшення непрямих витрат за рахунок аутсорсингу адміністративних функцій, скорочення допоміжного персоналу [4].

Як зазначають аналітики міжнародної індустрії освіти, зокрема, он-лайн ресурсу ICEF Monitor [5], освітні провайдери європейських країн, Японії, Тайваню мають аналогічні проблеми і змушені запроваджувати нові стратегії, спрямовані на

зростання обсягів вступу до ЗВО серед різних категорій населення, підвищення доходів і контроль за витратами.

Фінансові проблеми у глобальній системі вищої освіти (СВО) стали важливим рушієм для нових ініціатив, які пов'язані з політикою інтернаціоналізації і залученням студентів з-за кордону, удосконаленням послуг для студентів та їхнім утриманням, розширення переліку он-лайн програм і, зрештою — до активного обговорення і впровадження нових бізнес-моделей розвитку ЗВО.

Ознайомлення з вітчизняними та зарубіжними науковими публікаціями з питань економічної ефективності вищої освіти дає підстави дійти висновку, що економічну ефективність розглядають здебільшого як складову ширшого поняття ефективності. Іншими різновидами цієї категорії, як об'єкта аналізу, часто називають соціальну й екологічну ефективність. Натомість поняття економічної ефективності вищої освіти потребує чіткого визначення у категоріях ринкової економіки та конкурентного середовища функціонування. Враховуючи класичні підходи до розуміння економічної ефективності таких авторів: В. Парето (V. Pareto), П. Семюелсона (P. Samuelson), У

Нордхаус (W. Nordhaus), а також систематизовані в [6] означення, пропонуємо визначити це поняття у вищій освіті як співвідношення економічних результатів функціонування СВО до її матеріальних і нематеріальних активів/людського потенціалу або витрат на їхню реалізацію. Залежно від формульованих цілей, а відтак результатів функціонування СВО різного рівня, суб'єктів оцінювання, важливо виокремлювати відповідні напрями, критерії та показники аналізу економічної ефективності.

Серед широкого кола теоретичних та емпіричних досліджень, присвячених методам аналізу економічної ефективності у вищій освіті, можна виділити три основні напрями. Перший із них пов'язаний з аналізом ефективності витрат на освіту, де її головними стейкхолдерами/інвесторами є приватні особи та інститути державної чи місцевої влади, які приймають рішення про доцільність витрат на освіту. Другий напрям — з аналізом ефективності діяльності ЗВО або СВО регіону/держави з позиції цілей менеджменту, що безпосередньо відповідає за конкурентоспроможність ЗВО/СВО на відповідному рівні. Третій напрям, який може бути реалізований будь-якими внутрішніми чи зовнішніми стейкхолдерами СВО в аналізі її ефективності, — оцінка людських, фінансових та інших витрат, пов'язаних з неефективним використанням ресурсів СВО.

Узагальнюючи методологічні та прикладні підходи до аналітики економічної ефективності, пропонуємо виокремлювати два основні рівні відповідного інституційного аналізу: 1) рівень освітнього провайдера/ЗВО та його продуктів; 2) рівень СВО регіону, країни. На кожному з цих рівнів доцільно використовувати три типи показників економічної ефективності:

- показники результативності, які відображають масштаб і кінцеві результати різних видів діяльності у СВО в абсолютному вимірі. Наприклад, обсяги прийому та випуску, кількість різних категорій студентів, у тім числі тих, які навчаються за контрактом, з інших країн; результати публікаційної активності викладачів і дослідників; доходи від основної та вторинних видів діяльності в СВО;
- показники продуктивності, які дають змогу зіставити абсолютні показники результатів діяльності у СВО у розрахунку на одиницю активів ЗВО/СВО, одного працівника та студента;
- показники диверсифікації доходів, які відображають питому вагу джерел надходжень від різних видів діяльності у сукупному доході ЗВО/СВО.

У визначенні переліку показників аналізу економічної ефективності СВО важливо також враховувати інтереси різних груп індивідуальних та інституційних стейкхолдерів вищої освіти.

Джерела

1. The Hamburg Declaration Organising Higher Education for the 21st Century. Hamburg Transnational University Leaders Council. URL: <http://www.htulc.de/press/hamburg-declaration-20170609.pdf>.
2. The future of education, according to experts at Davos. World Economic Forum Annual Meeting, 2018. URL : <https://www.weforum.org/agenda/2018/01/topquotes-from-davos-on-the-future-of-education>.
3. Lederman D., Seltzer R. The Rose-Colored Glasses Come Off: A Survey of Business Officers. Inside Higher Ed Survey of College and University Business Officers, 2017. URL: <https://www.insidehighered.com/news/survey/survey-finds-business-officers-increasingly-considering-more-painful-options>.
4. University of the future A thousand year old industry on the cusp of profound change. Ernst&Young. Australia, 2012. URL: http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/University_of_the_future/%24FILE/University_of_the_future_2012.pdf
5. US: Most university business officers anticipate financial challenges ahead. ICEF Monitor. URL: <http://monitor.icef.com/2017/08/us-university-business-officers-anticipate-financial-challenges-ahead>.
6. Гринькевич О. С. Управління конкурентоспроможністю вищої освіти в Україні: інституційний аналіз і моніторинг: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 462 с.